

ABD Başkanını Arıyor: Bu Seçim Neden Önemli?

BU HAFTA:

- **ABD Başkanını Arıyor: Bu Seçim Neden Önemli?**

Bu sene Kasım ayında yapılacak ABD başkanlık seçimleri hem ABD’de, hem de dünyanın kalan kısmında bugüne kadar görülmemiş bir şekilde ilgi çekmeye devam ediyor. Bunun başlıca nedeni, soğuk savaşın bitimiyle birlikte küresel tek süper güç konumuna gelen ABD’de Bush yönetiminin, 11 Eylül saldırılarını gerekçe olarak kullanarak ABD içinde ve dışında attığı adımların yol açtığı tahribatın sona erdirilmesi ve hemen akabinde bir değişim yaratma umudu.

Soğuk savaşın sona eriş dönemini çok daha hassas dengelere ve uluslararası konsensüse dikkat ederek yürüten Clinton’dan sonra Amerikan gücünü dünyaya göstermek ve Orta-Doğu’dan başlayarak, dünyayı ABD’nin istekleri doğrultusunda yeniden şekillendirmek isteyen Bush yönetimi, başta Irak ve Afganistan olmak üzere bütün önemli uluslararası konularda başarısız oldu. Hemen her alandaki başarısızlığı yanı sıra Bush yönetiminin ABD içerisinde ve dışında kitlelerin nefretini kazanmasına yolaçan bir diğer etken ise kullandığı tek taraflı, saldırgan ve dediğim dedikçi “üslup” oldu.

2008 başkanlık seçimleri, ABD içerisinde ve küresel düzeyde

“değişim” ihtiyacının en fazla telaffuz edildiği bir döneme denk geliyor. Küresel boyutta bakarsak, soğuk savaş sonrası yeni siyasi ve askeri mimarinin kurulamamış olmasının yarattığı sancılar her geçen gün büyüyor. BM ve NATO gibi kuruluşların değişen rolleri yanı sıra Çin, Hindistan, Brezilya ve Türkiye gibi yükselen güçlerin siyasi arayışları yeni bir düzen beklentisinin önemli unsurları. Diğer yandan, dünya ekonomileri önlenemez bir hızda küreselleşiyor ve birbirine bağımlı hale geliyor. 2001 ile 2007 arasında, ABD’nin dünya GSMH’sı içindeki payı yüzde 34’ten 28’e düşerken, BRIC olarak adlandırılan Brezilya, Rusya, Hindistan ve Çin’in payı yüzde 8’den 16’ya çıkmış durumda. Böyle bir ortamda, para ve mal akışkanlığı inanılmaz artarken, yatırımların ve üretimin yönü, bireysel ülke ekonomileri üzerinde ciddi etkiler yaratıyor. Birbirine bağımlılığı hızla artan bu yapı içerisinde önemli bir ekonomide oluşan bir kriz, diğerlerini anında etkileyebiliyor. Nitekim, son 1 yıldır ABD’deki konut kredisi kriziyle başlayan dalga böyle bir etki doğurmuş durumda. Bunun sonucunda, yaşadığı ekonomik sorunlardan dolayı da ABD’yi suçlayan çok önemli sayıda insan var artık dünya üzerinde. Küresel boyutta

“değişim” arayışına yolaçan diğer konuların başında ise küresel ısınma, çevre sorunları ve salgın hastalıklar gibi yeryüzünde yaşayan herkesi etkileyen ve ortak çözüm aranması gereken konuların önemlerinin ve etkilerinin gittikçe hissedilir hale gelmesi geliyor.

ABD açısından bakıldığında da “değişim” sihirli bir terim olarak cazibesini koruyor. 8 yıllık Bush iktidarının sonuna gelinirken, özellikle son 1 yıldır Amerikalıları etkileyen en büyük başarısızlık ekonomik alanda. İnsanların işini, ekmeğini ve oturduğu evin durumunu ilgilendiren bu konu, petrol fiyatlarındaki önlenemez çıkışın da etkisiyle, ortalama Amerikalının birinci gündem maddesi haline gelmiş durumda. Ekonomi, özellikle kamu harcamalarının artışıyla ve dünya konjonktürünün etkisiyle uzun bir süre Bush’un karnesindeki adeta tek geçer not iken, son 1 yıldır durum tamamen değişmiş durumda. Amerika’da artık, tüketim ekonomisinin yerini üretim ekonomisine bırakması gerektiği yönünde ciddi sesler yükseliyor. Diğer yandan, Bush döneminde son derece polarize olmuş bir siyasi yapının yarattığı büyük bir hayal kırıklığı var. Hem Başkan’ın kontrolündeki yürütme erkine, hem de yasama erki olan Kongre’ye duyulan güvensizlik oldukça yüksek oranlara ulaşmış durumda. Göçmen politikası ve gittikçe ağırlığı artan hispanik nüfusun getirdiği yeni meselelerle başatmedeki kararsızlık yanı sıra Katrina gibi doğal felaketler karşısında sergilenen acz, Guantanamo rezaleti, anayasa ve yasalara özensizlik ve yaşanan birçok skandal ABD’de ve özellikle Washington’da değişim yelkenlerinin rüzgarla dolmasına yetmiş görünüyor.

Dünyanın geri kalan kısmında ve bu arada

Türkiye’de, Bush yönetimine duyulan tepkiden dolayı ve hissedilen kuvvetli değişim ihtiyacı nedeniyle, adeta Bush’un antitezi olarak görülen Obama’ya büyük bir sempati var. ABD başkanlık seçimi küresel alanda yapılırsa Obama büyük bir farkla seçimi kazanacak gibi görünüyor. McCain, her ne kadar bulunabilecek en “liberal” ve çok taraflılığa en yatkın Cumhuriyetçi olsa da, Irak politikasına verdiği destek ve birçok alanda çok farklı olmayan politika önerileri nedeniyle Bush’la aynı kefeye konuyor. Obama cephesi zaten “McCain 3. Bush Yönetimi demektir” sloganını şimdiden ön plana çıkarmış durumda.

ABD içerisinde durum dışarıdan görüldüğü veya görülmek istendiği kadar net değil. Irak nedeniyle seçimlerde dış politika boyutu her zamankinden daha önemli olsa da, seçmen davranışını esas olarak başta ekonomi olmak üzere enerji, sağlık, sosyal güvenlik ve göçmen sorunu gibi iç politika konularında adayların önerdiği politika seçenekleri yönlendirecek. Ayrıca, ırk, tecrübe, yaş, hitabet yeteneği, karizma gibi kişisel faktörlerin etkisi de oldukça yüksek. Genel olarak, McCain’in eksileri daha çok önerdiği politikalarla ilgiliyken, Obama’nınkiler daha çok kişisel özellikleriyle ilgili. Dolayısıyla, yukarıdaki benzetmeye dönersek, bu rüzgarın kuvvetinin yelkenliyi arzulan yeni istikamete götürmeye yetip-yetmeyeceği çok açık değil. Önümüzdeki haftalarda yayımlanacak takip eden iki yazımın ilkinde Obama’nın, ikincisinde McCain’in başkan olması halinde, özellikle dış politika ve Türkiye’ye yansımaları açısından, yeni dönemde ABD’den neler beklenebileceği üzerinde duracağım.

Merkez: Meşrutiyet Caddesi No. 46 Tepebaşı 34420 - İstanbul Türkiye Tel: 90 212 249 1102 Faks: 90 212 249 0913

Washington D.C.: 1250 24th Street NW Suite 300 Washington D.C. 20037 U.S.A. Tel: 1 202 776 7770 Faks: 1 202 776 7771

Ankara: İran Caddesi No: 39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara Türkiye Tel: 90 312 468 1011 Faks: 90 312 428 8676

Avrupa Birliği: 13, Avenue des Gaulois, 1040 Brussels Belçika 32 2 736 4047 Faks: 32 2 736 3993

Berlin: Maerkisches Ufer 28 10179 Berlin Mitte Almanya Tel: 49 30 28 878 63 00 Faks: 49 30 28 878 63 99

Paris: 33 Rue de Gallee 75116 Paris France Tel: 33 1 44 43 55 35 Faks: 33 1 44 43 55 46

Pekin: EUCCC, Lufthansa Centre, Office S-123, 50 Liangmaqiao Rd. Chaoyang District- Beijing 100016 Tel:861064622066 Faks:861064622067